

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі

Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті

БЕКІТЕМІН
Ғылыми кеңес төрағасы,
Қар МТУ ректоры
Газалиев А.М.

« ____ » _____ 2014 ж.

ДОКТОРАНТҚА АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША
ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ
(SYLLABUS)

GGTA 7202 «Геологиялық ғылымдар әдістемесі мен тарихы» пәні

Модуль KZJT 02 «Қазіргі заманғы жаратылыстанудың тұжырымдамасы»

6D070600 – Геология және пайдалы қазбалар кен орындарын барлау
мамандығы

Тау –кен факультеті

Геология және геофизика кафедрасы

АЛҒЫ СӨЗ

Студентке арналған пән бойынша оқыту бағдарламасын (syllabus) әзірлеген: т.ғ.д., профессор Кряжева Т.В.

«Геология және геофизика» кафедрасының отырысында талқыланды.

« ____ » _____ 2014 ж. № _____ хаттама

Кафедра меңгерушісі _____ Талерчик М.П. « ____ » _____ 2014 ж.

Тау-кен факультетінің оқу-әдістемелік кеңесі мақұлданды

« ____ » _____ 2014 ж. № _____ хаттама

Төраға _____ Нокина Ж.Н. « ____ » _____ 2014 ж.

Оқытушы туралы мәлімет және қатынас ақпараты
Кряжева Т.В. техника ғылымдарының докторы, профессор.

Геология және геофизика кафедрасы ҚарМТУ 2-ші корпусында (Б.Бульвары, 56) орналасқан, 227,108 ауд., байланыс телефоны 567842, қос. 2037.

Геология және геофизика, e-mail: grmpi_kstu@mail.ru

Пәннің еңбек көлемділігі

Семестр	Кредиттер саны	ECTS	Сабақтар түрі			ДӨЖ сағаттарының саны	Жалпы сағаттар саны	Бақылау түрі		
			қатынас сағаттарының саны						ДӨЖ сағаттарының саны	барлық сағаттар
			дәрістер	практикалық	зертханалық					
2	3	12		45		45	90	45	135	Курстық жоба

Пән мақсаттары

«Геологиялық ғылымдар әдістемесі мен тарихы» пәнінің мақсаты Жердің даму тарихы жолы мен методикалық базасын көрсететін, берілген білім облысында методикалық платформаны зерттеулер жүргізуге қамтамасыз ететін, зерттеу пәніне сәйкес ғылыми зерттеу әдістемесін инеруне мүмкіндік беретін ғылымның тарихы мен философиясын меңгеру.

Пәннің міндеттері

Берілген пәнді оқу барысында студенттің көзқарасы қалыптасуы керек:

-геологиялық ғылымдар спецификасы, берілген ғылымдар пәні мен нысаны туралы ;

білуі керек:

- ғылымның әдістемесіне, генезисіне, тарихына әсер еткен басқты философиялық-әдістемелік ағымдарды;

- ғылым облысындағы әдістемелік ұстанымдарды.

білуі керек:

-авторлармен қолданылған әдістемелік көзқарастардың қалыптасуына әсер еткен басты ағымдарды;

- ғылыми облыстың нақты бөлімінде қалыптасқан ғылымның тарихы мен философиясын ретімен және жүйелі орналастыру.

практикалық дағдылары болуы қажет;

-жазбаша, ауызша, графикалық қатынас дағдыларын үйрене отырып, әр түрлі дайындықтағы аудиторияларда өзіндік қорытындылар мен шешімдерді жеткізе алу;

-инженерлік тапсырмаларды орындау барысында жаңа ақпараттарды алу

және іздеуде өз қабылдаған шешімдерінің жауапкершілігін түсіне білу;
 -өзін басқару және автономия жағдайында әрқашан профессионалды даму мен оқуға ұмтылу;
 -өндірістің пәнаралық басқаруына қатысу.

Пререквезиттер

«Геологиялық ғылымдар әдістемесі мен тарихы» пәні магистратура пәндерін (Ғылымның тарихы мен философиясы, Ғылымның әдістемелік негіздері, Геоэкология, Геологияның қазіргі заманғы мәселелері) оқу барысында алынған білімдерге және магистрлік диссертацияның орындалуына негізделеді.

Постреквезиттер

«Геологиялық ғылымдар әдістемесі мен тарихы» пәнін оқу барысында алынған білімдер ғылыми-зерттеу жұмасы және докторлық диссертацияны орындау барысында қолданылады.

Пәннің тақырыптық жоспары

Тарау атауы, (тақыптар)	Сабақтар түрлері бойынша еңбек көлемділігі, сағ				
	дәріс	практикалық	зертханалық	ДООЖ	ДӨЖ
1 тақырып. Геологиялық білімдердің дамуы (ерте заманнан XVIII дейін)		5		5	5
2 тақырып. Геологияның ғылым ретінде қалыптасуы (XIX екінші жартысы)		6		6	6
3 тақырып. Геологиялық ғылымның классикалық кезеңі (1910-1жж)		6		6	6
4 тақырып. Геологиялық ғылымның "сын" кезеңі (1910-1950жж)		6		6	6
5 тақырып. Геология дамуының жаңа кезеңі (1960-1990жж)		6		6	6
6 тақырып. Геологиялық ғылымдардың қазіргі заманғы жағдайы.		8		8	8
7 тақырып. Геология мен тау кен ісіндегі әдістеме. Ғылыми зерттеудің құралу негіздері. Геологиядағы модельдік көзқарас түссінігі.		8		8	8
БАРЛЫҒЫ:		45	-	45	45

Семинар сабақтар тізімі

- № 1 тақырып. Геологиялық білімдердің дамуы (ерте заманнан XVIII дейін).
 2 тақырып. Геологияның ғылым ретінде қалыптасуы (XIX екінші жартысы).
 3 тақырып. Геологиялық ғылымның классикалық кезеңі (1910-1жж).
 4 тақырып. Геологиялық ғылымның "сын" кезеңі (1910-1950жж).
 5 тақырып. Геология дамуының жана кезеңі (1960-1990жж).
 6 тақырып. Геологиялық ғылымдардың қазіпгі заманғы жағдайы.
 7 тақырып. Геология мен тау кен ісіндегі әдістеме. Ғылыми зерттеудің құралу негізлері. Геологиядағы модельдік көзқарас түссінігі.

Докторант өздік жұмысының тақырыптық жоспары (ДООЖ)

ДООЖ тақырыбының атауы	Сабақ мақсаты	Сабақты өткізу түрі	Сабақ мазмұны	Ұсынылған әдебиеттер
1 тақырып. <i>Ғылым және философия.</i> Ғылым және философияның ара қатынасы. Грек философиясының ертедегі мектептері, теориялық білімнің алғашқы формалары. Аристотельдің метофизикасы, антикалық білім. И.Канттың априорлық негіздемесі ткралы ғылымы. Неміс классикалық философиясы (Фихте, Шеллинг, Гегель) және XIX ғасырдың бірінші жартасандағы ғылымның дамуы. Философияның негізгі коцепциялары. Қазіргі заманғы философияның мәселелері.	Берілген тақырып бойынша білімді тереңдету	Тақырып бойынша шолу ұйымдастыру	Шолу құру	[1,2,5, 7,12,14]
2 тақырып. <i>Қоғам өміріндегі ғылым.</i> Ғылым рационалдылығы құндылығы. Қоғамдық және өндірістік күш ретіндегі ғылым. Қазіргі заманда тұлғаның қалыптасуындағы ғылымның рөлі. Ғылымның институционалды формаларының тарихи дамуы. Ғылыми білімдердің мемлекеттіе реттек мәселелері.	Берілген тақырып бойынша білімді тереңдету	Консульта ция	Конспек т құру	[3,4,5,7,13, 15]
3 тақырып. <i>Ғылымның тарихи типтері.</i> Ғылымға дейінгі кезең және ғылым. Ғылым пайда болуының екі стратегиясы. Антикалық ролис мәдіниеті және теориялық ғылымның бірінші формалары. Антикалық көзқарастар. Ф.Бэкон Жаңа заман ілімінің автора. Декарттың ғылыми әдістемесі. Ғылымның профессионалды дамуы. Ғылымның технологиялық дамуы.	Берілген тақырып бойынша білімді тереңдету	Презента ция	Ауызша сұрау жүргізу	[1,5,6,7,12, 14]

<p>Техникалық ғылым дардың дамуы. Ғылымның түрлері : классикалық, классикалық емес , пост классикалық емес.</p>				
<p>4 тақырып. <i>Ғылыми білімнің құрылымы.</i> Ғылыми білімнің эмпирикалық, теориялық деңгейлері, ғылым тілінің ерекшеліктері. Бақылаулар мен сынамалар. Бірінші теориялық модельдер мен заңдар. Теорияның ішкі орналасуы. Ғылым құрылымы. Зерттеулердің социалды, мәдени нормалары. әлемнің ғылыми көрінісі және тарихи формалары. Әлемнің ғылыми көрінісі функциялары. Ғылымның онтологиялық постулаттары.</p>	<p>Берілген тақырып бойынша білімді тереңдету</p>	<p>Шолу дайындау</p>	<p>Конспект құру</p>	<p>[5,6,7,12,14,15]</p>
<p>5 тақырып. <i>Ғылым динамикасы.</i> Бірінші теориялық заңдар мен модельдердің құрылуы. Теориялық ғылымдардың негізделу процедуралары. Ашық және негізделі логикаларының айырмашылығы. Ғылыми дефинициялардың даму принциптары. Теорияның классикалық және классикалық емес құрылым теориялары. Ғылымдағы жағдайлар иәселелері. Ғылымның құрылым трансформациясы және жаңа теориялар. Негізделген ғылымның ғылыми революциялары. Ғылыми білімдердің өскі.</p>	<p>Берілген тақырып бойынша білімді тереңдету</p>	<p>Шолу дайындау</p>	<p>Конспект құру</p>	<p>[1,3,5,7,13,14,15]</p>
<p>6 тақырып. <i>Қазіргі заманғы білімнің даму ерекшеліктері.</i> Қазіргі заманғы білімнің негізгі ерекшеліктері. Қазіргі кездені ғылыми білімнің интеграция мен дифференциация ерекшеліктері. Глобалды эволюционизм және қазіргі заманның ғылыми көрінісі. Ғылыми және социалды гуманитарлы таным. Ғылымның қызметінің этикалық аспектілері. Экологиялық этика және оның философиялық негіздері. Постклассикалық ғылым және техногенді цивилизациялар құрылымының көзқарас ауысымдары. Ғылыми рационалдық және мәдениет диалогы мәселесі. Адамзаттың глобалды мәселелерін шешудегі ғылымның рөлі.</p>	<p>Берілген тақырып бойынша білімді тереңдету</p>	<p>Пресс-конференция</p>	<p>Конспект құру</p>	<p>[4,6,7,10,11,16]</p>

<p>7 тақырып. <i>Қазақстан геологтарының ашу, барлау, кен орындарды игерудегі рөлдері.</i> Қазақстан геологтарының Батыс Қазақстан кен орындарын ашу, барлау, кен орындарды игерудегі рөлдері. (М.Балгимбаев, О.Исказиен, С.Ктебаев, Х.Булекбаев, Э.Воцалевский ж.т.б.). Катты пайдалы қызбылыр мен жер асты суларының ашылу тырихы. (К.И.Сатпаев, Л.Думлер. Н.А.Дрижд, Н.И.Накрвник, А.К.Абеуов, В.П.Пахолук, А.Мазуров, В.Зотов, Х.К.Исмаилов, Р.М.Антонюк, Т.Я.Демина э.т.б.)</p>	<p>Берілген тақырып бойынша білімді тереңдету</p>	<p>Шолу дайындау</p>	<p>Ауызша сұрау жүргізу</p>	<p>[17,18]</p>
--	---	----------------------	-----------------------------	----------------

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Белоусов В.В. Геология очерктері. Жер туралы ғылым. М., 1993.
2. Кун Т. Ғылыми революциялар құбылымы. М., Прогресс, 2001.
3. Теориялық геологияның қазіргі заманғы идеялары. Л, Недра, 1984.
4. Хаин В.Е., Қазіргі заманғы геологияның басты мәселелері. М., 2003.
5. Хаин В.Е., Рябухин А.Г., Геологиялық ғылымдардың тарихы мен әдістемесі. М, МГУ, 2008
6. Хэллем А. Геологиялық даулар, М, МГУ, 1997.
7. Канке В.А. Ғылымның басты концепциялары мен бағыттары. М., 2004.
8. Зубков И.Ф. Планетологиядан геологияға, М., 2002.
9. Литосфераның экологиялық функциялары., М., 2000.
10. Резанов И.А. Эжер қыртысы революциясы туралы, М., 2002.
10. Белоусов В.В. Геология тарихы, М., 1993.
11. Резанов И.Л. Геотектоникалық идеялар тарихы., М., 1998.
12. Хомизури Т.П. Антикадағы геотектоника идеясы. М., 2002.
13. Вернадский В.И. Ғылым тарихындағы таңдаулы туындалар. М., Наука, 1981.
14. Поваркевых А.С., Рапапиенко В.И., Минералогия: бұрынғы, қазіргі, болашақ. Киев, Наукова Думка, 1985.
15. <http://centrkaznedra-tu.kz24.net>
16. <http://www.catalogmineralov.ru>

**ДОКТРАНТҚА АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША
ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ
(SYLLABUS)**

GGTA 7202 «Геологиялық ғылымдар әдістемесі мен тарихы» пәні

Модуль KZJT 02 «Қазіргі заманғы жаратылыстанудың тұжырымдамасы»

6D070600 – Геология және пайдалы қазбалар кен орындарын барлау
мамандығы

Тау –кен факультеті

Геология және геофизика кафедрасы

31.03.2004 ж. № 50 мемл. бас. лиц..

Баспаға _____ 20__ж. қол қойылды. Пішіні 90x60/16. Таралымы _____ дана

Көлемі ___ оқу бас. п. № _____ тапсырыс Бағасы келісілген

100027. ҚарМТУ баспасы, Қарағанды, Бейбітшілік бульвары, 56